

مولفه‌های اخلاق در آموزش مدیریت مسئولانه آموزش عالی

وحید بنیسی^۱ محمد علی نادى*^۲ رضا ابراهیم زاده^۳

چکیده

آموزش مدیریت مسئولانه، توسعه و انتشار شیوه های آموزش مسئولانه از نظر اجتماعی و آموزش مدیریت روشن فکرانه را ترغیب می کند. تعهد به "آموزش مدیریت مسئولانه" و تبدیل آن به عمل، در محتوای برنامه آموزشی مدیریت، ایجاد تغییری اساسی در جهت گیری آموزش عالی را به دنبال خواهد داشت. در پژوهش حاضر با توجه به هدف اصلی، روش پژوهش تحلیل مضمون با روش آتراید- استرلینگ (۲۰۰۱) بر مبنای رویکرد استقرایی بود. در پژوهش حاضر برای شناسایی مصادیق مولفه های آموزش مدیریت مسئولانه ۴۰ مقاله و یک کتاب که از سال ۲۰۰۷ تاکنون همگی به طور مستقیم اشاره به آموزش مدیریت مسئولانه داشتند مورد استفاده قرار گرفت. در این پژوهش مضامین سازمان دهنده آموزش مدیریت مسئولانه در آموزش عالی عبارت بودند از: استانداردهای اخلاقی در فرایند یاددهی و یادگیری با ۹ مضمون پایه و اصول اخلاقی فردی با ۷ مضمون پایه و اصول اخلاقی جهانی دارای ۶ مضمون پایه بود. نتایج به دست آمده بیانگر نگاه اخلاقی در فرایند آموزش مدیریت مسئولانه بود.

کلیدواژه: آموزش مدیریت مسئولانه، مدیران، آموزش عالی

^۱ دانش آموخته مدیریت آموزشی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان)
^۲ دانشیار، گروه مدیریت آموزشی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان) (نویسنده مسئول).
^۳ استادیار گروه مدیریت فرهنگی دانشکده مدیریت، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان)

مقدمه

به جهت دست یافتن به توسعه پایدار و تغییرات معنی دار در جامعه، همکاری تمام سازمان‌ها در جامعه مورد نیاز است به خصوص بخش آموزش عالی که به عنوان اصلی ترین محرک جهت آموزش مدیران آینده جامعه نقش ویژه‌ای دارد (جویز و آلکاراز^۱، ۲۰۱۰). از این رو، آموزش مدیریت مسئولانه به عنوان مجموعه‌ای از قواعد اختیاری و داوطلبانه معرفی می‌شود که دانشکده‌ها و برنامه‌های آموزش مدیریت، متعهد شده‌اند به منظور پرورش رهبرانی با بینش، مهارت‌ها و کفایت‌های لازم برای مقابله با مسائل پیچیده تجاری و مدیریتی در قرن بیست و یک به آن‌ها متعهد بمانند (لاوو^۲، ۲۰۱۵). آموزش مدیریت مسئولانه یک استراتژی به رهبری سازمان ملل متحد است که شامل یک تعهد به اصولی اخلاقی است که در کلاس‌های آموزش مدیریت اکنون به حاشیه کشانده شده‌اند (جویز و آلکاراز، ۲۰۱۰). هدف آموزش مدیریت مسئولانه توسعه ظرفیت‌های دانشجویان است تا ایجادکنندگان ارزش پایدار برای جامعه و کسب و کار و به طور کلی برای یک اقتصاد جهانی پایدار و فراگیر در آینده باشند (هایرتل^۳، ۲۰۱۱). وارد کردن تعهد به آموزش مدیریت مسئولانه و تبدیل آن به عمل، نیازمند تغییر در محتوای برنامه آموزشی مدیریت و جهت‌گیری آموزشی می‌باشد، این آموزش به عنوان یک عامل انرژی بخش در میان اساتید و دانشجویان با تاکید بر رهبری روشنگر در جهت "منافع مشترک" ایجاد شده است (موف و همکاران^۴، ۲۰۱۳). تا به امروز بیش از ۹۰۰ دانشگاه، موسسه آموزش عالی و مدارس کسب و کار به عضویت سازمان اصول آموزش مدیریت مسئولانه در آمده‌اند (آنپرم^۵). اعضای سازمان با ۶ اصل آن موافق هستند، با این هدف که اطلاعات را با هم سهیم شوند واز هم یاد بگیرند، و به طور پیوسته به سمت پیاده‌سازی آموزش مدیریت مسئولانه پیشروند (وادوک و همکاران^۶، ۲۰۱۰). در واقع می‌توان گفت آموزش مدیریت مسئولانه یک برنامه آرمانی است که اعضای آن دیدگاه‌های بومی خود را در این برنامه ادغام می کنند (نلسون^۷، ۲۰۰۸). اعضای سازمان اصول آموزش مدیریت مسئولانه موافق با استثمار و تخریب زمین که ریشه در تفکر سرمایه داری غربی دارد نیستند. آنها باور دارند که زمین و تمام مخلوقات آن به هم مربوطند و این روابط مسئولیت‌ها را به وجود می‌آورد (ویلدکت^۸، ۲۰۰۹). اعضای آموزش مدیریت مسئولانه با داشتن دیدگاه

^۱ Jose & Alcaraz

^۲ Louw

^۳ Haertle

^۴ Muff et al

^۵ unprme

^۶ Waddock et al

^۷ Nelson

^۸ Wildcat

جهان شمول از روابط بین فرهنگی سود می‌جویند زیرا ارزش ذاتی آنها؛ درک عمیق تر و احترام آنها به مردمی را به وجود می‌آورد که تحت ارزش‌های متفاوتی زندگی می‌کند و پتانسیل آنها را برای همکاری هر چه بیشتر با جهان فراهم می‌کند (وادوک و همکاران، ۲۰۱۰). به عبارت دیگر می‌توان گفت هدف اصلی آموزش مدیریت مسئولانه یک تغییر پارادایم انتقادی به نظام آموزشی موجود می‌باشد و همچنین به دنبال تغییر شکل مسائلی همچون سوء توزیع ثروت، نگاه نابرابر به انسانیت و سوء رفتار با منابع محیط زیستی و ایجاد "دنیای که ارزش زندگی کردن را دارد" می‌باشد (موف و همکاران، ۲۰۱۳). یعنی یک جهت‌گیری کاملاً متفاوت نسبت به جهان کنونی که فقط انسانیت را مطابق با جریان‌های نظام سرمایه‌داری و ارقام حساب بانکی مقایسه می‌کند خواهد بود. این یک پارادایم نوین (برگشت) به مقدسات است (استیوارت - هاراویرا^۱، ۲۰۱۲). در طول پنج سال گذشته، رسوایی‌های سازمانی، بحران‌های غذا، انرژی و بحران اقتصادی سرتاسر جهان منجر به انتقاد مضاعف از آموزش مدیریت به خاطر عدم توانایی آماده کردن دانشجویان رشته مدیریت برای مدیریت چالش‌های پیچیده پایداری گردیده است. اصول سازمان ملل برای آموزش مدیریت مسئولانه شامل ارزش‌های محوری پیمان جهانی در رابطه با حقوق بشر، استانداردهای کار، نظارت محیطی و ضد فساد و رشوه خواری شده و چارچوبی برای اصلاح آموزشی مرتبط با پایداری فراهم می‌کند. با بررسی هدف، ارزش‌ها، روش‌ها، تحقیق، مشارکت و گفتمان یک نهاد علمی (آکادمیک)، در سال ۲۰۰۵ اصول آموزش مدیریت مسئولانه تاسیس گردید زیرا رهبران کسب و کار که در قبال ده اصل پیمان جهانی سازمان ملل متعهد بودند، از نهادهای آموزشی این سؤال را پرسیدند: برای کمک به رهبران آینده جهت شناخت چالش‌های مدیریت مسئولانه چه کاری انجام می‌دهید؟ (ریرسچ و اسکیدیرو^۲، ۲۰۱۰). اصول آموزش مدیریت مسئولانه فرصتی برای آموزش متکی بر پایداری (پایداری محور) عرضه و رهبری متفکرانه فراهم می‌نماید که از طریق مدیریت مسئولانه به جامعه نفع می‌رساند (کیاتکین و همکاران^۳، ۲۰۱۱). القاء حس مسئولیت پذیری در رهبران و متخصصین آینده در مورد تاثیر اجتماعی و محیطی تصمیم‌گیری مدیریت بایستی به عنوان نگرانی اصلی در آموزش مدیریت برشمرده شود. سازمان آموزش مدیریت مسئولانه همچنین انتظار دارد مربیان در تحقیق و شراکت‌های رسمی با کسب و کارها، جامعه و سایر ذینفعان مشارکت نموده و بدین طریق دانش لازم برای تعریف و تامین اهداف مسئولیت‌پذیری اجتماعی و پایداری را توسعه دهند (ریرسچ و اسکیدیرو، ۲۰۱۰). همچنین نیاز به توسعه فرهنگی در آموزش مدیریت را شناسایی کردند که بر

^۱ Stewart-Harawira^۲ Rasche & Escudero^۳ Kiyatkin et al

بهره‌های پایدار برای جامعه نه بر بهره‌های شخصی و کسب و کار تاکید می‌کند. دانشگاه‌های مدیریت و سایر برنامه‌های آموزش مدیریت می‌توانند در قبال اخلاق پویا متعهد شوند که ذینفعان را فعالانه در تدریس، تحقیق و برتری جامعه مشارکت می‌دهند که این امر مسئولیت‌پذیری اجتماعی را ترویج می‌دهد (گیاکالون و تامپسون^۱، ۲۰۰۶) و با برنامه‌ریزی قدرتمند و دقیق، ارتباط مستقیم بین شرکای پروژه، ایجاد یک دید مشترک میان شرکت‌کنندگان پروژه و فرهنگ توأم با همکاری یادگیری حمایت می‌گردد (کورنلیوس و همکاران^۲، ۲۰۰۷). گذار و انتقال از شیوه‌های سنتی به تدریس و یادگیری به سمت الگوی جدیدی که دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی دانشجویان را به عنوان عوامل تغییر با درک و شناخت کامل از نتایج تصمیماتشان شرکت می‌دهد، می‌تواند آموزش مدیریت را متحول سازد (برادیگلیو^۳، ۲۰۰۷). اساتید دانشگاه‌ها صرف نظر از رشته‌ی تخصصی خود که باید در آن مهارت داشته باشند، از آن جا که وظیفه‌ی تدریس و آموزش را به عهده دارند باید در حرفه‌ی معلمی هم مهارت داشته و با اصول حرفه‌ای آن آشنا باشند؛ چرا که آموزش نخستین کارکرد و مأموریت دانشگاه محسوب می‌شود. آموزش‌های ارائه شده از سوی یک نظام آموزشی ممکن است منجر به بروز رفتارهایی خاص در جامعه شود که از نظر اخلاقی قابل نقد و بررسی باشد. برای مثال، نحوه‌ی تدریس می‌تواند موجبات یادگیری مطلوب دانشجویان متناسب با تحولات علمی و تقاضاهای جامعه را فراهم بیاورد یا نیارد؛ منابع آموزشی، محتوا و سرفصل‌های دروس ممکن است به گونه‌ای باشند که نوع خاصی از تفکر و اندیشه را تقویت یا تضعیف کنند که برای جامعه دارای فواید یا مضرات فراوانی باشد، نوع رفتار استاد می‌تواند بر منش و رفتار دانشجویان تأثیر مثبت یا منفی داشته باشد (فرست خان^۴، ۲۰۰۶). پذیرفتن هر نقشی، مسئولیت‌هایی به دنبال دارد و ایفای این مسئولیت‌ها مستلزم رعایت جنبه‌های اخلاقی بسیاری است. تدریس و معلمی نیز حرفه‌ای است که اصولاً ماهیت اخلاقی دارد و اخلاق در همه جای آن جاری است (پرینگ^۵، ۲۰۰۱). مدیران آموزشی از جهات مختلف با مسئله اخلاق و مسئولیت‌پذیری سرو کار دارند. تصمیمات روزمره مدیران مانند تقسیم کار و سازماندهی، تدریس، استفاده از فن‌آوری، نمره دادن، قضاوت درباره رفتار افراد و تشویق و تنبیه بر افکار، شخصیت و رفتار کنونی و آتی دانشجویان تأثیر مثبت یا منفی می‌گذارد. اهداف، سیاست‌ها و برنامه‌های درازمدت سازمان‌های آموزشی از قبیل فراهم کردن بسترهای مناسب مساوی برای استفاده از فرصت‌های آموزشی، از قبیل فراهم کردن

^۱ Giacalone & Thompson

^۲ Cornelius et al

^۳ Bradiglio

^۴ Frast khah

^۵ Pring

بسترهای مناسب و مساوی برای استفاده از فرصت‌های آموزشی، اجتماعی بارآوردن دانشجویان و ایجاد روح تفکر و تحقیق در افراد رابطه تنگاتنگی با بهسازی جامعه دارد. به همین دلیل، تصمیمات و برنامه‌ها در لحظه انعقاد مستلزم در نظر داشتن ملاحظات زیادی است که در صورت عدم رعایت منجر به فاجعه‌های انسانی در ابعاد فردی و اجتماعی می‌شود. مقاله حاضر بر آن است تا مفهومی چون اخلاق در آموزش مدیریت مسئولانه آموزش عالی را در مدیریت آموزشی معرفی کند و ضرورت و اهمیت آن را با شناسایی مولفه‌های آن آشکار سازد. از آنجا که آموزش عالی منشا تغییرات مثبت اجتماعی و موجب ارتقای برابری، احترام و درک متقابل میان آحاد جامعه است و به عبارت دیگر ادراک جمعی افراد از آرمانهای متعالی انسانی نظیر عدالت اجتماعی، برابری حقوق ملت‌ها و صلح و توسعه جهانی را افزایش می‌دهد و تحقق این مهم نیازمند تعریف پای‌بندی و رعایت اصول و معیارهای اخلاق عملی و حرفه‌ای توسط یاران و کنشگران جامعه علمی در کشور است.

۲- روش تحقیق

در پژوهش حاضر، روش پژوهش به کار گرفته شده از نوع تحلیل مضمون بر مبنای رویکرد استقرایی است. تحلیل مضمون یکی از روش‌های کارآمد تحلیل کیفی است (هولووی، تودریس^۱، ۲۰۰۳). همچنین تحلیل مضمون یکی از مهارت‌های عام و مشترک در تحلیل‌های کیفی است (بویاتزیس^۲، ۱۹۹۸). روش پژوهش حاضر روش کیفی و با متد تحلیل مضمون با روش آتراید- استرلینگ (۲۰۰۱) انجام شده است. که در این روش مضمون پایه مبین نکته مهمی در متن است و با ترکیب آن‌ها، مضمون سازمان دهنده ایجاد می‌شود. مضمون سازمان دهنده واسط مضامین فراگیر و پایه شبکه است و مضمون فراگیر در کانون شبکه مضامین قرار می‌گیرد در مرحله اول از پژوهش حاضر برای شناسایی مولفه‌های آموزش مدیریت مسئولانه ۴۰ مقاله و یک کتاب که همگی به طور مستقیم اشاره به آموزش مدیریت مسئولانه داشتند که از سال ۲۰۰۷ تاکنون به چاپ رسیده‌اند مورد استفاده قرار گرفت. در مرحله دوم متن‌های مورد نظر با مولفه‌های اصلی مشخص گردید. در مرحله سوم متن‌ها وارد نرم افزار NVivo گردید و مضامین مشخص شد. در مرحله چهارم برای بررسی و اطمینان از مضامین استخراج شده از نظرات اساتید متخصص و آگاه و مطابقت آنها با پیشینه‌های نظری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و در نهایت در مرحله پنجم مضامین استخراج شده در قالب شبکه مضامین تهیه و تنظیم گردید (اترید -

^۱ Holloway, Todres

^۲ Boyatzis

استرلینگ^۱، (۲۰۰۱). در مرحله بعد بررسی مقوله‌ها و دستورالعمل کدگذاری انجام شده و روایی و پایایی پژوهش مورد ارزیابی قرار گرفت. برای سنجش روایی تحقیق حاضر علاوه بر این که مضمون‌های فراگیر، سازمان دهنده و پایه با مطالعه مبانی نظری، پیشینه تحقیق، اهداف تحقیق و منبع مورد بررسی انتخاب شدند و پژوهشگر در محتوای مضامین دخل و تصرفی نداشته است و لذا از دقت و صحت (روایی) بالایی برخوردار است. در ضمن نظریات و رهنمودهایی گروهی از خبرگان نیز در این خصوص لحاظ شده و قبل از کدگذاری جرح و تعدیل نهایی به عمل آمده است، به این صورت که مضامین در مرحله اول توسط خود پژوهشگر از مقاله‌ها استخراج گردید و در مرحله دوم با مراجعه به خبرگان، مضامین مرتبط با سوالات پژوهش با نظرات آنان مجدداً شناسایی و استخراج شد. با مقایسه این دو مرحله و بر مبنای میزان توافق دو مرحله کدگذاری، ضریب پایایی محاسبه شده است. بدین منظور از ضریب هولستی استفاده شده است که فرمول آن چنین است:

$$PAO = \frac{2M}{(n_1 + n_2)}: \frac{2 * 21}{(25 + 26)} = 0.862$$

که در آن PAO به معنی درصد توافق مشاهده شده (ضریب پایایی)، M تعداد توافق در دو مرحله کدگذاری که در این پژوهش برابر ۲۱ و n_۱ تعداد واحدهای کدگذاری شده در مرحله اول که برابر ۲۵، n_۲ تعداد واحدهای کدگذاری شده در مرحله دوم برابر ۲۶ است. این رقم میان صفر (هیچ توافق) تا یک (توافق کامل) متغیر است و لذا پاسخ نتیجه محاسبه نشان می‌دهد که نتایج تحقیق از قابلیت اعتماد بالایی برخوردار است (هولست^۲، ۱۹۹۴). سپس بر اساس مفاهیم و تعاریف و مقولات به تحلیل مضمون پرداخته شد و در نهایت شبکه مضامین استخراج شده مدل تنظیم گردید.

۳- یافته‌های پژوهش

با توجه به روش استقرایی این پژوهش سه مضمون سازمان دهنده برای آموزش مدیریت مسئولانه شناسایی شد: اولین مضمون استانداردهای اخلاقی در فرایند یاددهی و یادگیری که خود شامل مضامین پایه: توانمند سازی دانشجویان، تسلط به محتوا، ارزشیابی معتبر دانشجویان، اخلاق در طراحی برنامه درسی، اخلاق در طراحی برنامه آموزشی، اخلاق در برنامه درسی پنهان،

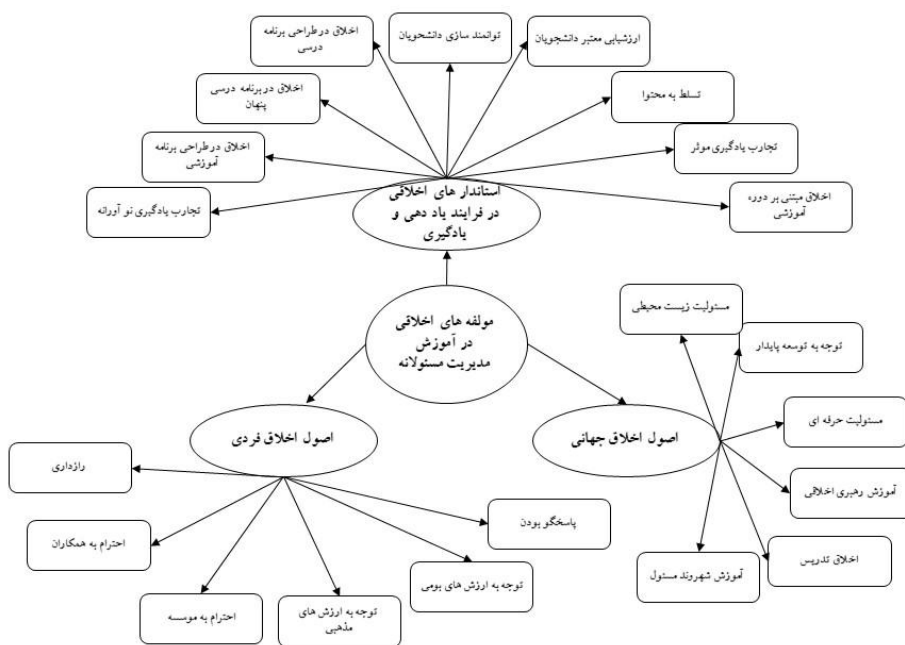
^۱ Attride-Stirling
^۲ Holst

اخلاق مبتنی بر دوره آموزشی، تجارب یادگیری موثر و تجارب یادگیری نوآورانه است که باید در امر آموزش رعایت شوند، دومین مضمون سازمان دهنده اصول اخلاق فردی با مضامین پایه: رازداری، احترام به همکاران، احترام به موسسه، پاسخگو بودن، توجه به ارزش‌های بومی، توجه به ارزش‌های مذهبی است که فرد باید خود را ملزم به رعایت آن‌ها در هر زمان و مکانی بداند و سومین مضمون سازمان دهنده اصول اخلاق جهانی با مضامین پایه: مسئولیت زیست محیطی، مسئولیت حرفه‌ای، آموزش رهبری اخلاقی، اخلاق تدریس و آموزش شهروند مسئول می‌باشد.

جدول (۱) فراوانی مضامین پایه

مضمون فراگیر	مضامین سازمان دهنده	مضامین پایه	فراوانی
		اخلاق مبتنی بر دوره آموزشی	۱۷
		تجارب یادگیری موثر	۲۳
		تسلط به محتوا	۲۰
	استاندارد های اخلاقی در	ارزشیابی معتبر دانشجویان	۲۵
	فرایند	توانمند سازی دانشجویان	۲۴
	یاد دهی و یادگیری	اخلاق در طراحی برنامه درسی	۲۲
		اخلاق در برنامه درسی پنهان	۲۳
		اخلاق در برنامه آموزشی	۱۶
		تجارب یادگیری نو آورانه	۱۹
مولفه‌های اخلاق در آموزش مدیریت مسئولانه	اصول اخلاق جهانی	مسئولیت زیست محیطی	۲۱
		توجه به توسعه پایدار	۲۶
		مسئولیت حرفه ای	۲۹
		آموزش رهبری اخلاقی	۲۱
		اخلاق تدریس	۲۷
		آموزش شهروند مسئول	۲۶
		پاسخگو بودن	۲۴
		توجه به ارزش های بومی	۱۶
		توجه به ارزش های مذهبی	۱۷
	اصول اخلاق فردی	احترام به موسسه	۱۶
		احترام به همکاران	۱۴
		رازداری	۱۲

خانه‌های علامت گذاری شده نشان دهنده بیشترین فراوانی مشترک در مضامین پایه می- باشد. با توجه به اطلاعات به دست آمده بیشترین فراوانی بین مضامین پایه در منابع مورد تحلیل مربوط به مضمون پایه مسئولیت حرفه ای با کلیه مضامین به جز مضمون پایه توجه به ارزش های بومی می‌باشد و همچنین بین مضمون پایه توجه به ارزش های بومی با پاسخگو بودن ارتباط متقابل وجود دارد. بدین معنا که مضمون پایه مسئولیت حرفه ای با سایر مضامین ذکر شده در منابع مورد تحلیل همزمان با هم با بیشترین فراوانی مورد توجه قرار گرفته اند و در کنار هم به عنوان عوامل تاثیر گذار در آموزش مدیریت مسئولانه آموزش عالی شناخته شدند. ومضمون پایه توجه به ارزش های بومی در کنار پاسخگو بودن به عنوان عوامل تاثیرگذار در آموزش مدیریت مسئولانه آموزش عالی شناخته می‌شوند.

نمودار ۱: شبکه مضامین مولفه های اخلاقی در آموزش مدیریت مسئولانه آموزش عالی

۴- بحث و نتیجه گیری

آموزش مدیریت به عنوان یک حرفه‌ی تخصصی به حساب می‌آید که تربیت مدیران مسئول از اهداف متعالی آن محسوب شده و تلاش می‌کند مدیران آینده فارغ التحصیل از نظام آموزش عالی دارای این ویژگی باشند. از این رو آموزش مدیریت مسئولانه با توجه به پیچیدگی‌های روز افزون و تصمیمات چند بعدی جامعه در آموزش عالی کشور بسیار مهم است. در ادامه به تفسیر و بحث هر یک از مضامین پایه‌ی آموزش مدیریت مسئولانه پرداخته شده است که عبارت است از: توانمندسازی دانشجویان اشاره به این نکته دارد یاددهنده باید در تکامل شناختی فراگیر مشارکت فعال داشته باشد و از اعمالی که همراه با تبعیض یا استثمار دانشجو هستند بپرهیزد؛ تسلط به محتوا بدین معنا که یاددهنده باید کاملاً به موضوع تدریس خود احاطه داشته و از دانش کافی در این زمینه برخوردار باشد و مطمئن باشد که محتوای ارائه شده دقیق، درست، به روز و متناسب با دوره‌ی مورد نظر است؛ ارزشیابی معتبر دانشجویان یعنی یاددهنده باید در ارزشیابی فراگیران از روشهای معتبر استفاده کرده و شفاف و بی‌طرف باشد و متناسب با اهداف آموزشی دوره، فراگیران را ارزشیابی نماید؛ اخلاق در طراحی برنامه درسی بدین معنا که تربیت اخلاقی مستلزم فراهم کردن زمینه‌های آموزشی و پرورشی خاص برای شکوفایی و تثبیت یک سلسله ارزش‌های اخلاقی فطری است که انسان از آغاز تولد با خود به همراه دارد؛ اخلاق در طراحی برنامه آموزشی بدین معنا که کاربرد تحلیل‌های عقلایی و نظام یافته در فرایند توسعه‌ی آموزش با این هدف که عرصه‌ی آموزش به گونه‌ای مؤثرتر به نیازها و آرمان‌های دانش آموزان، دانشجویان و جامعه پاسخگو باشد؛ اخلاق در برنامه-درسی پنهان بدین معنا که برنامه‌ی درسی پنهان مبنای احساس ارزش و عزت نفس است و بیش از برنامه‌ی درسی رسمی در سازگاری دانشجویان مؤثر بوده و کل فرآیند آموزش را تحت تأثیر قرار می‌دهد. برنامه‌درسی پنهان در بسیاری از جنبه‌ها از برنامه‌ی درسی صریح، مؤثرتر و آموخته‌های آن پایدارتر و از گستردگی فراگیرتری برخوردار است؛ اخلاق مبتنی بر دوره آموزشی بدین معنا که هر حرفه و شغلی، اخلاق حرفه‌ای خاص خود را دارد که متفاوت از حرفه‌های دیگر است، مثلاً در اخلاق مدیریتی می‌گویند: یک نوع توازن « صحیح» یا «مناسب» یا «منصفانه» بین عملکرد اقتصادی و اجتماعی یک سازمان وجود دارد و مشکل مدیریت نیز به یافتن این توازن مربوط می‌شود؛ تجارب یادگیری موثر بدین معنا که یادگیری یک

فرایند است. در هر فرایند عوامل و متغیرهایی در حال تعامل‌اند. نوع و شدت تعامل، تغییرات گوناگونی را به دنبال می‌آورد؛ تجارب یادگیری نوآورانه بدین معنا که نوآوری‌های آموزشی در زمینه محتوای آموزشی، مانند طرح موضوعات نو، همچون تفکر فراملی درباره حفظ محیط زیست، بهره‌گیری از هنرهای نمایشی، روزنامه نگاری و هنرها برای آموزش دروس، آشنا کردن فراگیران با اجتماعی که در آن زندگی می‌کنند، آموزش در بطن جامعه، آشنا کردن فراگیران با فرصت‌های شغلی و مشاغل گوناگون، بهره‌گیری از فناوریهای اطلاعاتی مانند بازیهای رایانه‌ای، طراحی‌های رایانه‌ای، آموزش‌هایی براساس شبیه‌سازی، آموزش مجازی، خلق آثار هنری با بهره‌گیری از رایانه؛ ارتباط بی‌طرفانه با دانشجویان بدین معنا که استاد باید از ورود به یک ارتباط عاطفی دوطرفه با دانشجویان خود که منجر به مساعدت نسبت به یک نفر یا اصطلاحاً پارتی بازی می‌شود اجتناب کند؛ رازداری بدین معنا که نمرات، گزارشات حضور و غیاب، صحبت‌ها و ارتباطات فردی دانشجویان به‌عنوان مطالب محرمانه تلقی شده و تنها با رضایت دانشجو یا برای امور قانونی دانشگاهی قابل ارائه به دیگری هستند؛ احترام به همکاران بدین معنا که استاد دانشگاه باید به مقام و شأن همکاران خود احترام گذاشته و همراه با آنان در جهت تکامل و توانمندسازی دانشجویان همکاری نماید؛ احترام به موسسه بدین معنا که لازم است مدرس دانشگاه نسبت به اهداف آموزشی، سیاست‌ها و استانداردهای مؤسسه‌ی آموزشی آگاه بوده، به آن‌ها احترام گذاشته و از آن‌ها تبعیت نماید؛ پاسخگو بودن بدین معنا که هدایت و رهبری مؤثر در دانشگاه‌ها و وجود سیستم‌های دقیق نظارت و پاسخگویی یکی از ضرورت‌ها و نیازهای اجتناب‌ناپذیر در یک نظام کارآمد و خدمتگزار بوده و ابزاری موثر جهت نظارت و کنترل بر قدرت و پیشگیری از سوءاستفاده‌ها از اختیارات عمومی و در نهایت ابزاری جهت بهبود خدمات و خدمت‌رسانی مطلوب‌تر محسوب می‌گردد؛ توجه به ارزش‌های بومی بدین معنا که دانشگاه یکی از ارزش‌ترین نهادهایی است که هر جامعه‌ای برای دستیابی به پیشرفت و توسعه به آن وابسته است و برای تحقق اهداف عالی خود می‌بایست به آن توجه و روی آن سرمایه‌گذاری نماید. میراث فرهنگی و ارزش‌های تاریخی هر ملتی توسط قشر تحصیل کرده و فرهنگی آن جامعه است که درک شده، پاس داشته می‌شود و به نسل‌های بعدی انتقال می‌یابد. یکی از عمده‌ترین وظایف دانشگاه و هدف‌های آموزش عالی همچنین هماهنگ نمودن ارزش‌ها با نیازها و مقتضیات روز جامعه است. مقتضیاتی که متناسب با توسعه دانش و فناوری در حال تغییر و تحول می‌باشد؛ توجه به ارزش‌های مذهبی بدین معنا که علاوه بر این که فهم

ارزش های دین در مرحله استنباطی آن نیاز به تخصص دارد، چگونگی انتقال آن ارزش ها به افراد و نسل های بعد در حوزه آموزش عالی نیز تا حدود زیادی نیازمند چنین تخصصی است. به بیان دیگر، آموزش امری تخصصی است و آموزش صحیح دین و بسترسازی برای پرورش دانشجویان بر اساس ارزش های دینی نیز همچون سایر مسائل آموزشی نیازمند تخصص است؛ توجه به توسعه پایدار بدین معنا که عامل انسانی مهمترین عامل در فرآیند توسعه و تحول یک ملت است، نیروی اصلی پیش برندهی توسعه، مردم هستند. توسعه یک فرآیند است و نیاز به برنامه دارد. مشارکت مردم هم مستلزم آمادگی درونی، همراهی فکری و همکاری رفتاری آنان است و در نهایت این آمادگی، همراهی و همکاری جز آموزش و تربیت میسر نمی شود؛ مسئولیت زیست محیطی بدین معنا که توجه به اهمیت انسان به عنوان هدف توسعه از یک سو و محیط زیست به عنوان بستر فعالیت انسانی از سوی دیگر، موضوع داشتن حق محیط زیستی سالم برای نسل فعلی و آینده موضوعیت یافت و در چنین فضایی بود که نقش آموزش به عنوان یکی از کلیدی ترین ابزارها در تحقق توسعه انسانی مورد توجه قرار گرفت؛ مسئولیت حرفه ای بدین معنا که اساتید از آن جهت کارگزار و عامل اصلی آموزش به شمار می آیند که اهداف اجرایی و نیز متعالی نظام آموزشی، در نهایت توسط آنان محقق می شود و به منصفه ظهور می رسد. در نتیجه، اساتید به واسطه نقش برتری که دارند، باید به بازنمای تمام و کمال خصوصیات و کیفیت های مطلوب هر نظام آموزشی تبدیل شود؛ آموزش رهبری اخلاقی بدین معنا که بسیاری از رفتارها و تصمیم های کارکنان و مدیران در سازمانهای امروزی، تحت تأثیر ارزش های اخلاقی آنهاست. از آنجا که نیروی انسانی، چه به صورت فردی و چه به صورت گروهی و در تعامل با دیگران، هم چنان مهمترین عامل مزیت رقابتی به شمار می آید، قضاوت افراد در مورد درستی یا نادرستی کارها بر کمیت و کیفیت عملکرد آنان و به تبع آن، عملکرد سازمان و در نتیجه موفقیت آن به شدت تأثیر دارد؛ اخلاق تدریس بدین معنا که اخلاق در تدریس شامل در نظر گرفتن موضوعات مربوط به تنبیه و مدیریت رفتار، فرایندهای مربوط به نظم، آزادی اخلاقی، حقوقی و مسئولیت ها، استقلال فکری و قابلیت اعتماد می باشد؛ آموزش شهروند مسئول بدین معنا که آموزش رفتارهای شهروندی در افزایش کیفیت عملکرد سازمان های مدنی بسیار اثرگذار است. این آموزه ها به تقویت اخلاق اجتماعی و بسط همبستگی اجتماعی یک جامعه در سطح «محلی - ملی و جهانی» کمک خواهد کرد. چنین اشاعه ای در ابعاد نوع دوستی و پذیرش عمومی از اهمیت زیادی برخوردار

است. در واقع دولت و نهادهای قانون گذار، سازمان‌های ملی و محلی، تشکل‌های مدنی و... از طریق آموزش حقوق شهروندی و مهارت‌های زندگی جمعی و شناخت اصول مدیریت شهری نقش بارزی در تربیت شهروندان خواهند داشت؛ بررسی متون پژوهش، حکایت از این دارد که اساتید دانشگاه‌ها به جهت جایگاه علمی خود بر دانشجویان تأثیرات الگوپذیری دارند لذا لازم است خود را ملزم به رعایت اصول اخلاقی و خلق و خوی نیک بنمایند تا آثار آن در عمل و نه در گفتار، در ایشان متجلی گشته و ضمن اینکه وظیفه‌ی تربیتی خود در قبال فراگیران و جامعه را به انجام می‌رسانند، از آلوده شدن به رذایلی چون جاه طلبی، کبر، غرور و که آفت مقامات بالای علمی است به دور بمانند. نتایج به دست آمده بیانگر نگاه جهانی در سطح مجمع جهانی سازمان ملل برای آموزش مدیرانی مسئول و اخلاق مدار است و از این رو سازمان آموزش مدیریت مسئولانه تاسیس گردید تا یک تغییر بنیادی و پارادایم جدید در آموزش مدیران که رهبران آینده جهان هستند ایجاد کند و همچنین با توجه به تحلیلی که از متون در پژوهش حاضر به دست آمد، نگاه مسئولانه در امر آموزش مدیریت از اهمیت بالایی در تربیت دانشجویانی که قرار است ایفاکنندگان نقش‌های مدیریتی در آینده جامعه باشند بر عهده دارد. با توجه به بدیع بودن مفهوم آموزش مدیریت مسئولانه و سابقه ۱۰ سالانه آن در سطح بین‌المللی از محدودیت‌های این پژوهش می‌توان به نبود منابع فارسی که به طور مستقیم به این مفهوم اشاره داشته باشند بیان کرد. در انتها پیشنهاد می‌گردد با توجه به تاثیر آموزش مدیریت مسئولانه در آموزش عالی کشور و بازتاب آن در مدیریت کلان جامعه مفهوم مسئولیت پذیری که در حال حاضر مورد غفلت قرار گرفته است توجه گردد تا در نهایت مدیرانی مسئول، پاسخگو و پاینده به اصول اخلاقی از آموزش عالی کشور فارغ التحصیل شوند.

منابع

انگلیسی

- Attride-Stirling, J. (۲۰۰۱), "Thematic Networks: An Analytic Tool for Qualitative Research", *Qualitative Research*; ۱(۳), ۳۸۵-۴۰۵.
- Boyatzis R.F. ۱۹۹۸. transforming qualitative information: thematic analysis and cod's development. thousand oaks. CA: sage
- Bradiglio, P.W. (۲۰۰۷), "A moment of grace' integrating sustainability into the undergraduate curriculum", *Planning for Higher Education*, ۳۶(۱), ۱۶-۲۲.
- Cornelius, N., Wallace, J. and Tassbehji, R. (۲۰۰۷), "An analysis of corporate social responsibility, corporate identify and ethics teaching in business schools", *Journal of Business Ethics*, ۷۶(۱), ۱۱۷-۳۵.
- Frast khah M. (۲۰۰۶). Scientific Ethics key to promoting higher education and the professional ethics of scientific mechanisms in ensuring the quality of higher education in Iran. *Journal of Ethics in Science and Technology*; ۲۷.۱-۱۳
- Giacalone, R.A. and Thompson, K.R. (۲۰۰۶), "From the guest co-editors: special issue on ethics and social responsibility", *Academy of Management Learning & Education*, ۱۰(۳), ۲۶۱-۲۶۵.
- Haertle J.(۲۰۱۱).After ten years of the UN Global Compact Georg Kelland Jonas Haertle reflect on past successes and look forward to the future, including the role of management education.EFMD Global Focus;۵(۲)
- Holloway, I., & Todres, L. (۲۰۰۳). The status of method: flexibility, consistency and coherence. *Qualitative Research*, ۳(۳), ۳۴۵-۳۵۷.

- Holst El R. (۱۹۹۴). an analytical social sciences and humanities, Translation Salar Nader A., Tehran, Allameh Tabatabaei University.
- Imani Pour M. (۲۰۱۲). Professional ethics in education. Iranian Journal of Medical Ethics and History, Volume V, Issue VI December
- JOSE M. ALCARAZ A. (۲۰۱۰). An Interview with Manuel Scudery The United Nations’ Principles for Responsible Management Education: A Global Call for Sustainability. Academy of Management Learning & Education; ۹(۳), ۵۴۲-۵۵۰.
- Kiyatkin, L., Reger, R. and Baum, J.R. (۲۰۱۱), “Thought leadership on business and social issues”, Journal of Corporate Citizenship, Vol. Spring (۴), ۸۳-۱۰۱
- Louw J.(۲۰۱۵).“Paradigm Change” or No Real Change At All? A Critical Reading of the U.N. Principles for Responsible Management Education. Journal of Management Education; ۳۹(۲), ۱۸۴-۲۰۸
- Muff, K., Dyllick, T., Drewell, M., North, J., Shrivastava, P. and Haertle, J. (۲۰۱۳), Management Education for The World: A Vision for Business Schools Serving People and Planet, Edward Elgar Publishing Inc., Cheltenham; Northampton, MA.
- Nelson, M.K. (Ed.) (۲۰۰۸), Original Instructions: Indigenous Teachings for a Sustainable Future, Bear & Company, Rochester, VT.
- Pring R. Education as a moral practice. J Moral Educ ۲۰۰۱; ۳۰(۲), ۱۰۱-۱۱۲
- Rasche, A. and Escudero, M. (۲۰۱۰), “Leading change – the role of the principles of responsible management education”, Journal of Business and Economic Ethics, ۱۰(۲), ۲۴۴-۵۰.
- Stewart-Harawira, M., (۲۰۱۲), “Returning the sacred: indigenous ontologies in perilous times”, in Williams, L., Roberts, R.A. and

McIntosh, A. (Eds), *Radical Human Ecology: Intercultural and Indigenous Approaches*, Ashgate Publishing Ltd., Burlington, VT, , ۷۳-۸۸.

- Waddock, S., Rasche, A., Werhane, P. and Unruh, G. (۲۰۱۰), “The principles for responsible management education where do we go from here?”, in Fisher, D. and Swanson, D. (Eds), *Assessing Business Ethics Education*, Information Age Publishing, Charlotte, NC, ۱۳-۲۸.
- Wildcat, D.R. (۲۰۰۹), *Red Alert: Saving the Planet with Indigenous Knowledge*, Fulcrum Publishers, Golden, CO
- www.unprme.org/resources/display-resources-sub.php?scid=۱۱

The Moral Factors in Teaching Authoritative Management of Higher Education

Abstract

Teaching authoritative management persuade developing and spreading authoritative teaching methods from the social perspective and teaching intellectual management. Having responsibility for “authoritative management” and its activation in the content of educational management plans caused a major change in determining the direction of higher education. By taking the Main purpose into consideration, the present research was conducted based on the content analysis and Attride-Stirling (۲۰۰۱) methods and inductive approach. In order to identify the evidence of authoritative teaching management factors the number of ۴۰ Articles and ۱ Book from ۲۰۰۷ up to now were used that all of them were directly implied the teaching authoritative management area. In this study the organizer contents of teaching authoritative management in higher education include the moral standard in teaching and learning process with ۹ basic contents, personal moral principles with ۷ Basic contents, and the universal moral principles with ۶ Basic contents.

Results have shown a moral sight toward teaching authoritative management process.

Keywords: Teaching authoritative management, Managers, Higher education